

8. Часовські А. – Режим доступу : http://avtonom.org/lib/cult/couplend_rec.html
9. Копылова П. Прирожденные безбожники / Полина Копылова. – режим доступу : www.piterbook.spb.ru/2002/08/recenzii/book_03.shtml
10. Atwood M. *Survival: A Thematic Guide to Canadian Literature* / Margaret Atwood. – Toronto : Anansi, 1972. – 287 p.
11. Fraser John *Contemporary Literary Criticism* / John Fraser. – Режим доступу <http://www.enotes.com/contemporary-literary-criticism/coupland-douglas/john-fraser-essay-date-march-1994>
12. Lainsbury G. P. *Contemporary Literary Criticism* / G. P. Lainsbury. – Режим доступу : <http://www.enotes.com/contemporary-literary-criticism/coupland-douglas/g-p-lainsbury-essay-date-spring-1996>
13. Jukes Peter *Contemporary Literary Criticism* / Peter Jukes. – Режим доступу : <http://www.enotes.com/contemporary-literary-criticism/>
14. Coupland Douglas. *Girlfriend In a Coma*. – Harper Perennial, 2008. – 284 p.

Douglas Coupland's Works: the Problem of Apocalypse

The author of the article focuses on the problem of Apocalypse in the novels «Generation X», «Girlfriend in a Coma» and «Life After God» by a Canadian writer Douglas Coupland. The author seeks to examine the social nature of Apocalypse and its relation to the search of national identity reflected in these novels.

Вікторія Старцева (Черкаси)

КЛАСИФІКАЦІЯ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ МЕТОДІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ТВОРЧОСТІ ТОНІ МОРРІСОН У ЗАХІДНІЙ ТА РОСІЙСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРНІЙ КРИТИЦІ

Своїм творчим внеском Тоні Моррісон (1931 р. н.) збагатила культуру Америки, вписавши афро-американську літературну парадигму в американський літературознавчий канон, висвітливши важливе значення афро-американської історії у процесі формування світоглядної концепції Сполучених Штатів. Завдяки своїй прозі, в основі якої лежить зображення національного африканського фольклору, Т. Моррісон змінює існуючі американські літературні канони, зображуючи згубний вплив міжрасових протиріч, опозиції «білих» та «інших», спроби домінування «білих» та придушення національної самосвідомості «інших» національностей. Ці нагальні теми, що піднімаються у романістиці Т. Моррісон, принесли міжнародне визнання письменниці.

Серед численних нагород письменниці – медаль Національного Книжкового Фонду за видатний внесок в американську літературу. Найзнаменитіший роман Т. Моррісон «Улюблена» (*Beloved*, 1987), її перший бестселер, нагороджений Пулітцерівською, а потім і Нобелівською преміями. Т. Моррісон давно визнана класиком американської літератури. Її твори глибокі за змістом, у них підняті серйозні проблеми афро-американського населення США. Книги письменниці не можна зарахувати до легкого читання, проте вони популярні у всьому світі. Т. Моррісон бере активну участь у феміністичному русі, виступає на негритянських конгресах.

Дослідженням творчості Т. Моррісон займаються західні літературознавці, такі як Джон Н. Дювал, М. Г. Гендерсон, Ф. Пейдж, Т Харріс та російські – В. Бошняк, І. В. Гусарова, М. Зав'ялова, Г. Злобін, М. Р. Коппард, О. Пахомов, О. В. Піскун, Ю. Стулов тощо. У вітчизняному літературознавстві вивчення творчості письменниці займаються Т. М. Денисова, С. А. Пухната. Творчий доробок письменниці розглядається вітчизняними літературними критиками здебільшого лише у гендерному аспекті. Але у вітчизняному літературознавстві, на відміну від зарубіжного, методологічна база дослідження творчості Т. Моррісон є недостатньо окресленою, а основні критичні підходи вивчення творчої спадщини письменниці взагалі залишаються не класифікованими, чим і визначається актуальність запропонованої статті.

Метою статті є дослідити та систематизувати основні методи вивчення творчості Т. Моррісон у зарубіжному літературознавстві на прикладі критичних праць західних та російських літературознавців. Адже систематизація таких критичних підходів до вивчення белетристики Т. Моррісон допоможе глибше зрозуміти характер художнього мислення письменниці.

Белетристика Т. Моррісон присвячена афро-американській діаспорі. Африканська фольклорна традиція та легенди афро-американців складають основу романного світу письменниці, завдяки використанню естетики інших видів мистецтва. У такий спосіб творчість Т. Моррісон збагачує американську літературу. Сама Т. Моррісон неодноразово стверджувала, що головна мета її творчості – відтворити істинну історію афро-американців. Так, в одному із своїх інтерв'ю письменниця зазначила наступне про свій роман «Пісня Соломона» (*Song of Solomon*, 1977): «У романі йдеться про міські, урбаністичні цінності. Тепер, коли мій народ, люди, що жили до цього у сільській місцевості, мігрували до міста, ми почали жити за його законами. Але ці закони лише збивають нас з пантелику. Необхідно віднайти дещо на зразок того, що робила музика для чорношкірих у наші часи, на зразок того, що ми звикли робити один для одного, коли ми жили у закритій для сторонніх негритянській общині, у тій цивілізації, котра існувала під цивілізацією білих. На мою думку, все це пояснює задля чого я пишу свої книжки. Я не маю на меті ні перед ким ні в чому виправдовуватися. У моїх романах висвітлюється та розповідається про те, хто був ізгоєм, хто зумів вижити за тих обставин і чому, що було законним в общині, а що за її межами. Все це є сюжетним наповненням моїх історій, котрі я складаю для того, щоб замінити моему народові музику. Ми виживали завдяки музиці, але сьогодні її вже не досить. Мій народ вимирає» (переклад мій. – В. С.) [27; 43].

Досліджуючи літературний доробок Т. Моррісон, можливо виділити чотири основні підходи до вивчення її творчості – феміністичний, історичний, психоаналітичний та культурологічний.

Так, феміністичний підхід до вивчення творчості Т. Моррісон у своїх працях використовували К. Белсі, Д. Мур [28], М. Бідней [4], А. Мітчелл [18], Б. Сміт [24] та інші. Критики, котрі дотримуються феміністичних поглядів вважають, що мова сучасної цивілізації – «чоловіча». Відповідно до цієї версії, мова, як спосіб комунікації, ставить за мету домінування чоловічої статі над жіночою, тому що в ідеалі наша мова має бути логічною, чіткою, переконливою, натхненною, тобто володіти «чоловічими» якостями. При цьому прийнято вважати, що жінки не здатні на тому ж рівні «чоловічої» ясності та лаконічності висловлювати свої думки, адже мова жінки є емоційною, хаотичною та нелогічною. Разом з тим, прибічники феміністичного підходу переконані, що «жіноча» мова багатьом ввижається хаотичною лише тому, що чоловіки, на відміну від жінок, за допомогою мови не здатні передати творчу природу та об'єднуючу силу мови. Прихильники фемінізму також доводять, що жінки використовують мову не як засіб здобутку влади та лідерства, але виключно за для знаходження взаєморозуміння з оточуючими та виживання у суспільстві, в якому їх голоси, для того, щоб їх почули, повинні помітно різнитися поміж усіх інших.

Тому, на думку прибічників феміністичного підходу, письменниці афро-американки створюють особливі способи комунікації, що засновані на власному досвіді соціального пригноблення, на вмінні протистояти домінуючим в суспільстві канонам побудови тексту та зображення характерів і ситуацій. Один із найяскравіших прикладів, який характеризує індивідуальний авторський стиль та оригінальність композиційної структури творів Т. Моррісон – роман «Джаз» (*Jazz*, 1992). В романі існує розгалужена система голосів персонажів, на тлі яких виокремлюється головний голос містично завуальованого наратора, котрий є оповідачем історій героїв, і все це створює ефект ліричної «жіночої» оповіді з відкритою кінцівкою.

Прикладом феміністичної методики вивчення творчості Т. Моррісон може слугувати стаття американського критика Мерілін Сандерс Моблі «Жінка-письменниця як архівіст культури та хронікер-рятівник» [19]. У цій статті проводиться компаративний аналіз творчості Т. Моррісон, афро-американки та Сари Джейвett, білої американки. Мета автора статті – відобразити спільні риси цих двох письменниць, що жили та творили у різні епохи (С Джейвett жила у ХІХ столітті), а також мали приналежність до різних етнічних рас. Так, М. Моблі у своїй науковій статті зазначає: «Моя робота присвячена дослідженню спільності літературного

набутку цих двох жінок-письменниць, їх естетики та мети культурного нарративного ствердження» (переклад мій. – В. С.) [19; 3]. Співставляючи два романи письменниць – «Країна хутра» С. Джеветт та «Пісня Соломона» Т. Моррісон – М. Моблі говорить про те, що в центрі обох романів лежать історії доль дуже яскравих жіночих особистостей.

М. Моблі стверджує, що обидві письменниці намагаються зобразити «акумуляовану колективну реальність» – «мрії, образи, обряди та легенди, які складають підсвідомість певного народу» [19; 4]. Отже критик доходить висновку, що ці два жіночі персонажі, окрім важливої змістовної ролі у розвитку белетристичного сюжету, мають ще й певне «культурне навантаження». М. Моблі зазначає, що важливою особливістю творчості цих двох письменниць є зображення істотної функції жінки у житті того чи іншого суспільства. Критик вважає, що Т. Моррісон та С. Джеветт належать до однієї літературної традиції – американської. М. Моблі наголошує на проблематиці «втрати» американцями традицій своїх предків: «Обидві письменниці пов'язують «втрату» американцями традицій своїх предків з ідеологічними, економічними та політичними змінами у культурному житті Америки, які були спричинені історичними процесами» (переклад мій. – В. С.) [19; 5]. Для С. Джеветт ці зміни асоціюються з технічним та економічним прогресом кінця ХІХ століття, а для Т. Моррісон – міграцією афро-американців з Півдня на Північ Сполучених Штатів в 1930–1950-х роках. В кінці своєї статті М. Моблі підсумовує, що романістика С. Джеветт відноситься до «реалізму уяви» (imaginative realism), а Т. Моррісон – «магічного реалізму» (magic realism). На думку критика, саме ці два реалістичних напрямки дають можливість повноцінно використовувати одночасно міфологію та фольклор.

Наступний підхід до вивчення творчості Т. Моррісон є історичний. Історичний метод при аналізі романів Т. Моррісон у своїх працях використовували А. Мулярчик [3], Г. Злобін [2], М. Зав'ялова [1], Д. Ярдлі [30], Г. Гейтс [29], Д. Куенз [14], А. Мітчелл [18] та багато інших. Критики, що використовують у своїх працях історичний підхід, розглядають романи Т. Моррісон як проект по відновленню історичної пам'яті та відродження національної самосвідомості афро-американців. Прибічники цього методу досліджують єднання минулого та теперішнього у белетристиці Т. Моррісон як «пам'ять про пам'ять» («rememory» – термін, який створила сама Т. Моррісон), тим самим пояснюючи вірування африканців у неминучий зв'язок між минулим та майбутнім. Критики зазначають, що у своїх романах Т. Моррісон прагне зобразити пагубні наслідки «постколоніальної травми» спричинені афро-американцям у період рабовласництва та повсемісного розповсюдження расизму в США.

Літературознавці, котрі дотримуються історичного підходу зазначають, що Т. Моррісон в своїх романах у всіх деталях описує життя негритянського гетто 1930-х років, перш за все, висвітлюючи реальність злиденного життя темношкірого населення Північної Америки. На думку критиків, письменниця у своїй творчості піднімає важливе питання національної самосвідомості чорношкірих, шляхи та способи їх залучення до соціального життя американської нації та рівноправної участі у процесі формування сьогодишньої історії. Крім того, письменниця широко використовує у своїй романістиці афро-американський фольклор, народні міфи та легенди, а також відображає у своїх творах тему негативних наслідків розпаду негритянської родини.

Зарубіжні літературознавці приділяють особливу увагу дослідженню психоаналізу у белетристиці Т. Моррісон. Цим аспектом творчості Т. Моррісон займаються наступні літературні критики: Е. Бранч [5], Д. Фіцджеральд [9], М. Хендерсон [12], М. Хірш [13], Б. Шапіро [23], Г. Сторхофф [26] тощо. Найпоказовішим прикладом вивчення психоаналітичного методу творчості Т. Моррісон вважають роман письменниці «Улюблена». Так, наприклад, окреслюючи відносини між головними героїнями роману «Улюблена» матір'ю та донькою, Сеті та Улюбленою, прибічники підходу психоаналізу часто використовують у своїх працях психологічну теорію «повернення вигнанця»: оскільки спогади про рабовласницьке минуле Сеті стали для неї джерелом пригніченості та одержимості, вона повинна «відтворити» своє минуле в Улюбленій та протистояти йому, за для того, щоб звільнитися від його тлінного тягаря. У спілкуванні з Улюбленою Сеті ще раз переживає своє власне трагічне минуле та поступово звільняється від його болісних наслідків. Улюблена у цьому контексті одночасно розглядається як джерело душевної болі та засіб зцілення Сеті.

Прикладом психоаналітичного методу у вивченні творчості Т. Моррісон може слугувати стаття американської дослідниці Моніки Томас Харріс «Жінка, ти демон» [10]. У своїй праці критик наводить приклади розумово-психологічних відхилень, що мали, а деякі ще й досі мають місце у певних чоловічих стереотипах щодо жіночої статі у різні часи та у різних країнах. Так, на початку статті авторка висловлює свою думку про образ жінки взагалі як такий. Далі вона надає відомості про певні існуючі погляди на деякі особливості жіночої ідеології, що мали місце у світовій культурі протягом століть. М. Т. Харріс зазначає, що певні психологічні стереотипи відносно жінок ще й досі живі. Наприклад, донині існують багато чоловіків, котрі вважають жінок поступливими, тихими, але потенційно небезпечними істотами, котрі несуть лише руйнування. М. Т. Харріс пише, що подібні примітивні уявлення знаходять підтримку навіть серед наукових дослідників, та приводить на підтримку своїх суджень приклади з книги психіатра Вольфганга Ледерера «Страх перед жінками» [15]. У цій книзі пишеться та демонструється на прикладах, що починаючи з середньовіччя у різних країнах існувало уявлення про жінку, як про руйнівне створіння – жінка начебто була здатна отруїти повітря та все живе навкруги, а її тіло асоціювалося не лише з фізичною насолодою, але і зі страхом, тому воно одночасно приваблювало та викликало відразу. Далі у своїй статті, критик проводить паралель між існуючими повір'ями про демонічні можливості жінки та образом Улюбленої.

Найбільш розповсюдженим підходом дослідження творчості Т. Моррісон у контексті афро-американської культури є культурологічний метод. Дослідженням цього питання займалися У. Райс [22], Д. Дюваль [8], Д. Матус [17], Т. Харріс [11], В. Сміт [25] та інші. Деякі критики також досліджують творчість письменниці у контексті культури постмодернізму – Ф. Пейдж [21], В. Любяно [16], М. ДеКовен [7], К. Ч. Дейвіс [6] тощо.

Яскравим прикладом культурологічного підходу є стаття американського критика Філіпа Пейджа «Збираючи все до купи: спроба об'єднання у «Пісні Соломона» [20]. Автор статті приводить як зразок культурологічного методу роман Т. Моррісон «Пісня Соломона», висвітлюючи спробу Т. Моррісон об'єднати представлені у романі окремі частини світу та суспільства. Критик зазначає, що у своїх перших романах, «Найблакитніші очі» (The Bluest Eye, 1970) та «Сула» (Sula, 1972), Т. Моррісон акцентує свою увагу на тих руйнівних моментах, що стали роз'єднувальною ланкою у долях її героїв, котрі так і залишилися у «занепадених общинах» та «зруйнованих сім'ях». Т. Моррісон у цих романах піднімає болюче питання самоідентифікації афро-американців та проблеми з якими темношкірі жінки мають справу при спробі заявити про свою особистісну незалежність. У наступних своїх романах, зокрема у «Пісні Соломона», Т. Моррісон вже зображує пошуки героя своєї власної ідентичності, котрі приводять його до пізнання свого народу та об'єднання зі своєю общиною. У своїй праці Ф. Пейдж зазначає про культурну функцію особистісної регенерації, що закладена в основі пісні про Соломона. Ця віршована пісня про афро-американського праотця є своєрідним закодованим посланням, котре головний герой має зрозуміти та розпізнати за для того, щоб йому відкрилася історія свого роду та сім'ї. Текст цієї пісні Ф. Пейдж називає «священним», адже пісня у цьому романі уособлює народну скарбницю таємниць. Завдяки синтезу африканського фольклору та американської культури, Т. Моррісон створює пісню багатозначною, діалогічною, з відкритою кінцівкою. Ця пісня містить в собі всі ті явища, що існували ще задовго до виникнення писемності, структури мов; пісня володіє силою відносити читача до різнобарв'я культур, сфер, релігій та зв'язків. Розшифровуючи цей текст та намагаючись розібратися у родинному дереві, головний герой відтворює діалектику історичного процесу та віднаходить свій власний голос серед багатоголосся оточуючого світу. Таким чином, головний герой зближує американську та афро-американські культури об'єднуючи існуючі протилежності за допомогою складного синкретичного процесу. В кінці своєї праці критик підсумовує, що в образі свого головного героя роману «Пісня Соломона» Т. Моррісон намагається об'єднати культури Півночі та Півдня Сполучених Штатів, життя міста та селища, минулого та теперішнього у житті афро-американців.

Взагалі американську літературу останніх десятиліть слід розглядати через призму мультикультуралізму, органічною складовою якої є афро-американська література. При усій своїй різносторонності, афро-американська література вирізняється з поміж інших здатністю

поєднувати раси, класи, статі та жанри. Афро-американська література ще й донині зберігає істинно африканське коріння свого походження та розвиває свою власну оригінальну наративну парадигму. В результаті цього афро-американська література має свою унікальну естетичну цінність. Відтак творчості Т. Моррісон відводиться надзвичайно важливе місце у становленні нового етапу розвитку афро-американської літератури та культури вцілому. Тому саме такий систематично розгалужений підхід до вивчення творчості Т. Моррісон широко використовується серед західних та російських літературних критиків. Адже лише відокремлене дослідження кожного з аспектів творчого доробку письменниці дозволяє глибше зрозуміти важливість тематики Т. Моррісон, яку вона підіймає у своїх романах для літератури та світової культури взагалі. Розмежування та класифікація творчості Т. Моррісон на феміністичний, історичний, психоаналітичний та культурологічний методи, які є ключовими підходами до вивчення творчості письменниці, дає можливість визначити та систематизувати філософсько-естетичну спрямованість романістики Т. Моррісон, адже тематика, якої письменниця торкається у своїй творчості стосується як гендерного аспекту, так і націоналізму та сепаратизму, що тісно переплетені з расовою нетерпимістю та утисками іншовіросповідання, які існували, а подекуди й досі існують в американському суспільстві. Але не дивлячись на існуючу класифікацію критичних методів дослідження творчого доробку письменниці, врешті-решт всі літературознавці підсумовують, що більшість цих критичних відгалужень мають спільну кореневу систему. Очевидним є те, що який би метод аналізу тексту не використовував той чи інший критик, його висновки завжди будуть пов'язані певним чином з особливостями афро-американської культури, історії, з питанням самосвідомості та шляхами пошуків самоідентифікації афро-американцями.

Література:

1. Завьялова М. Л. Новая женская литература черной Америки. Несколько общих замечаний / М. Л. Завьялова // Профессионалы за сотрудничество. – М., 1999. – № 3. – С. 240–249.
2. Злобин Г. Страницы семидесятых / Г. Злобин // «По ту сторону мечты». Страницы американской литературы XX века. – М.: Художественная литература, 1985. – С. 240–249.
3. Мулярчик А. Романистика Тони Моррисон / А. Мулярчик // Астуриас М. А. Сеньор Президент; Моррисон Т. Джаз. – М.: Панорама, 2000. – С. 452–460.
4. Bidney M. Creating a Feminist-Communitarian Romanticism in *Beloved*: Toni Morrison's New Uses for Blake, Keats, and Wordsworth / M. Bidney // *Papers on Language and Literature*. – Edwardsville: Southern Illinois Univ. Press, 2000. – № 3. – P. 271–275.
5. Branch E. Trough the Maze of the Oedipal: Milkmen's Search for Self in *Song of Solomon* / E. Branch // *Literature and Psychology*, 1995. – № 2. – P. 22–28.
6. Davis K. C. «Postmodern blackness»: Toni Morrison's «*Beloved*» and the end of history novel by Black female author / K. C. Davis // *Twentieth Century Literature*. – Summer, 1998. – № 2. – P. 242–260.
7. DeKoven M. Postmodernism and Post-Utopian Desire in Toni Morrison and E. L. Doctorow / M. DeKoven // *Toni Morrison. Critical And Theoretical Approaches*. – Baltimore: The Johns Hopkins Univ. Press, 1997. – P. 111–130.
8. Duvall J. N. The Identifying Fictions of Toni Morrison: Modernist Authenticity and Postmodern Blackness / J. N. Duvall. – Basingstoke: Palgrave, 2001. – 196 p.
9. FitzGerald J. *Sekfhood and Community: Psychoanalysis and Discourse in Beloved* / J. FitzGerald // *Modern Fiction Studies*. – Baltimore: The John Hopkins Univ. Press, 1993. – № 3. – P. 669–687.
10. Harris M. T. *Beloved*: «Woman, The Name is Demon» / M. T. Harris // *Critical Essays on Toni Morrison's Beloved*. – N. Y.: G. K. Hall & Co., 1998. – P. 127–137.
11. Harris M. T. *Fiction and Folklore: The Novels of Toni Morrison* / M. T. Harris. – Knoxville: The Univ. of Tennessee Press, 1991. – 228 p.
12. Henderson M. *Toni Morrison's Beloved: Re-Membering the Body as Historical Text* / M. Henderson // *Comparative American Identities: Race, Sex, and Nationality in the Modern Text*. – Oxford: Routledge, 1991. – P. 117–136.
13. Hirsh M. *The Mother / M. Hirsh // Daughter Plot: Narrative, Psychoanalysis, Feminism*. – Bloomington: Indiana Univ. Press, 1989. – 243 p.
14. Kuenz J. *The Bluest Eye: Notes on history, Community, and Black Female Subjectivity* / J. Kuenz // *African American Review*. – St. Louis: St. Louis Univ. Press, 1993. – С. 421–431.
15. Lederer W. *Fear of Women* / W. Lederer. – San Diego: Harcourt Inc., 1970. – 164 p.

16. Lubiano W. The Postmodernist Rag : Political Identity and the Vernacular in Song of Solomon / W. Lubiano // New Essays on Song of Solomon. – Cambridge : Cambridge Univ. Press, 1995. – P. 93–116.
17. Matus J. Toni Morrison / J. Matus. – Manchester : Manchester Univ. Press, 1998. – 208 p.
18. Mitchell A. «Sth, I Know That Woman» : History, Gender, and the South in Toni Morrison's Jazz / A. Mitchell // Studies in the literary Imagination. – Atlanta : Georgia State Univ. Press, 1998. – № 2. – P. 22–34.
19. Mobley M. S. The Woman Writer as Cultural Archivist and Redemptive Scribe / M. S. Mobley // Folk Roots and Mythic Wings in Sarah Orne Jewett and Toni Morrison. The Cultural Function Of Narrative. – Baton Rouge : Louisiana State Univ. Press, 1991. – P. 1–26.
20. Page P. Putting It All Together / P. Page // Dangerous Freedom. Fusion and Fragmentation in Toni Morrison's novels. – Jackson : Univ. Press of Mississippi, 1996. – P. 84–107.
21. Page Ph. Morrison's Novels as Texts, Not Works / Ph. Page // Dangerous Freedom. Fusion and Fragmentation in Toni Morrison's novels. – Jackson : Univ. Press of Mississippi, 1996. – P. 26–36.
22. Rice H. W. Toni Morrison and the American Tradition : a Rhetorical Reading / H. W. Rice. – New York : Lang, 1998. – 267 p.
23. Schapiro B. The Bonds of Love and the Boundaries of Self in Toni Morrison's Beloved / B. Schapiro // Contemporary Literature. – Madison : Univ. of Wisconsin Press, 1991. – № 2. – P. 194–210.
24. Smith B. Toward a Black Feminist Criticism / B. Smith // All the Women Are White, All the Blacks Are Men, But Some of us Are Brave. – N. Y. : Out & Out Books, 1981. – P. 1–18.
25. Smith V. Self-Discovery and Authority in Afro-American Narrative / V. Smith. – Harvard : Harvard Univ. Press, 1991. – Cambridge : Cambridge Univ. Press, 1995. – 177 p.
26. Storhoff G. Anaconda Love : Parental Enmeshment in Toni Morrison's Song of Solomon / G. Storhoff // Modern Critical Interpretations / H. Bloom. – Philadelphia : Chelsea House Publishers, 1999. – P. 209–223.
27. T. LeClair. The Language Must Not Sweat : A Conversation with Toni Morrison / T. LeClair // Conversations with Toni Morrison. – Jackson : Univ. of Mississippi Press, 1994. – 121 p.
28. The Feminist Reader. Essays in Gender and the Politics of Literary Criticism / [Ed. by C. Belsey, J. Moore]. – N. Y. : Palgrave MacMillan, 1997. – 189 p.
29. Toni Morrison : Critical Perspectives Past and Present / [Ed. by H. L. Gates, K. A. Appiah]. – N. Y. : Amistad Press, 1993. – 301 p.
30. Yardley J. Toni Morrison : An Introduction / J. Yardley // Washington Post. – 2006. – P. 5–6.

A Classification of Literary Research Methods of Tony Morrison's Creativity in Western and Russian Literary Criticism

The task of the research is to analyse and classify the main literary methods of studying Toni Morrison's creativity in Western and Russian literary criticism. There are four major methods of such studying: feminist, historical, psychoanalytic and cultural. The article deals with the central themes of Toni Morrison's novels which are the features of Afro-American literature, its history, self identity problems and the ways of self-searching by African-Americans.

Тетяна Шебуренкова (Київ)

ФУНКЦІОНУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ МІФОЛОГІЇ У КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ ПОЛА ОСТЕРА «НІЧ ОРАКУЛА»)

Проблема технологізації світу, яка супроводжується дегуманізацією, спробами підмінити тілесність схемою, розум штучним інтелектом, не залишається поза увагою гуманітарної думки сьогодення. Стурбованість з цього приводу не раз звучала в сучасній американській літературі, що не дивно, бо США – країна з надзвичайно потужною технічною базою. Постмодернізм США вступає у діалог з технократизмом, принципово стаючи на бік людини в її конфронтації з машиною. Варто пригадати твори визнаних письменників Джона Хюкса або Джона Барта, які з іронією ставляться до намірів суспільства видати механізацію та комп'ютеризацію життя за диво прогресу.